

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 28 квітня 2020 року № 11–1

м. Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству освіти і науки України на забезпечення підручниками, посібниками

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України “Про Рахункову палату” розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству освіти і науки України на забезпечення підручниками, посібниками.

За результатами розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Міністерство освіти і науки України (далі - МОН) як головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти, у 2019 році отримало з державного бюджету 681,2 млн грн на забезпечення підручниками і посібниками, при цьому не забезпечило належного контролю за економним, продуктивним і результативним використанням коштів.

Протягом 2019 року МОН не підготовлено та не ухвалено рішення щодо закупівлі за бюджетні кошти електронних підручників (далі – е-підручник). Як наслідок, жодного примірника е-підручника для здобувачів повної загальної середньої освіти (далі – ЗСО) у 2019 році не передано закладам освіти. Національну освітню електронну платформу МОН не використовує, отже, не досягнуто мети її впровадження – забезпечення учасників освітнього процесу сучасними електронними освітніми ресурсами.

МОН упродовж 2019 року не виконало покладених на нього законодавством повноважень із забезпечення потреб здобувачів повної ЗСО і

педагогічних працівників у навчальній літературі відповідно до обсягів, визначених у нормативних актах. Одна з причин невиконання – відсутність бюджетних призначень на 2019 рік на суму понад 400 млн грн, що призвело до зменшення майже на чверть видань підручників (на 73 назви) і на 42,5 відс. їх накладів, а також до значного зменшення видання посібників серії “Шкільна бібліотека” та навчально-методичної літератури (переважно підручників для учнів 6 класу закладів ЗСО (крім підручників з інформатики і всесвітньої історії), які видавалися ще у 2014 році за кошти державного бюджету). **Наслідок – проблеми із забезпеченням навчальною літературою у 2019/2020 навчальному році майже 400 тис. здобувачів повної ЗСО.**

МОН практично не здійснює внутрішнього контролю за якісним виконанням Державною науковою установою “Інститут модернізації змісту освіти” (далі – ІМЗО) функції забезпечення підготовки і видання підручників, посібників і методичної літератури для здобувачів повної ЗСО та педагогічних працівників, що призвело до безвідповідального ставлення керівництва ІМЗО (в. о. директора ІМЗО Завалевський Ю. І. – з 11.01.2019 по 15.01.2020, Трушковський К. Ю. – з 15.01.2020) до використання коштів державного бюджету та створення ризиків загострення цієї проблеми у майбутньому.

ІМЗО з порушенням вимог бюджетного законодавства використано 2204,9 тис. грн, з недотриманням умов договорів – 7274,7 тис. грн, непродуктивно – 15891,3 тис. грн (у тому числі у 2019 році – 9164,1 тис. грн), неекономно – 18787,2 тис. гривень. У підсумку низку запланованих результативних показників бюджетної програми за КПКВК 2201170, визначених у її паспорті, не досягнуто.

Внаслідок невирішення МОН питання продовження терміну дії невиключної ліцензії на використання програмного забезпечення для анкетування респондентів за методиками, придбаними для проведення комплексної оцінки особливих освітніх проблем дитини, створено ризику нерезультативного використання 97706,2 тис. гривень.

Головний розпорядник бюджетних коштів МОН не вимагав належного обґрунтування видатків від ІМЗО – розпорядника коштів нижчого рівня, який не здійснював деталізованих розрахунків потреби в коштах державного бюджету на забезпечення підручниками, посібниками. Внаслідок неефективних управлінських рішень ІМЗО протягом бюджетного року 19015,5 тис. грн не використано і повернено до бюджету (закрито рахунки після закінчення бюджетного періоду).

2. МОН не ухвалено належних управлінських рішень щодо забезпечення підручниками і посібниками здобувачів повної ЗСО і педагогічних працівників до початку 2019/2020 навчального року. У результаті доставка навчальної літератури (6079539 прим.) до обласних книжкових баз здійснювалася після початку навчального року (із затримкою від 1 до 6 місяців). Відповідні місцеві райдержадміністрації також не дотримувалися встановленого 15-денного терміну доставки до закладів ЗСО

навчальної літератури в межах адміністративно-територіальних одиниць. З обласних книжкових баз до безпосередніх користувачів – закладів освіти навчальна література надходила із затримкою від 16 до 149 календарних днів. **Отже, у 2019 році не створено належних умов для організації освітньої діяльності.**

Всупереч вимогам абзацу п'ятого підпункту 2 пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 781 “Деякі питання забезпечення підручниками та навчальними посібниками студентів вищих навчальних закладів, учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів та вихованців дошкільних навчальних закладів” (втратила чинність з 01.02.2019) та абзацу другого пункту 3 Порядку забезпечення підручниками та посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 41 (далі – Порядок № 41, набрав чинності з 01.02.2019), **МОН не забезпечило видання кожні п'ять років підручників для 6 класу закладів ЗСО з більшості навчальних предметів, що є порушенням санітарних норм користування підручниками, а також надактуальною проблемою в умовах пандемії.**

Департаментами (управліннями) освіти і науки обласних державних адміністрацій (далі – департаменти освіти) **не вирішено питання рівномірного розподілу підручників, посібників між відділами освіти районних державних адміністрацій, а останніми між закладами освіти.** Зокрема, через відсутність контролю ІМЗО та помилки, допущені посадовими особами департаментів освіти під час формування замовлень, **3273 підручники і посібники не розподілено, отже, кошти державного бюджету (114,4 тис. грн), спрямовані ІМЗО на їх придбання і доставку у 2019 році, використано нерезультативно.**

3. МОН не вжито дієвих заходів щодо вирішення питання забезпечення навчальною літературою здобувачів повної ЗСО, які навчаються у закладах вищої освіти (далі – ЗВО) (з 09.08.2019 – закладах фахової передвищої освіти), і педагогічних працівників цих закладів. Як наслідок, під час формування проєкту бюджету на 2018 і 2019 роки до додатка № 5 закону про державний бюджет не включено видатків на видання, придбання, зберігання і доставку підручників і посібників для цієї категорії здобувачів освіти та педагогічних працівників.

Четверту частину видань підручників, які у 2019 році випускалися МОН за бюджетні кошти, становлять підручники для закладів ЗСО з навчанням (вивченням) мовами (мов) корінних народів або мовами національних меншин. Проте **Міністерство нормативно не врегулювало порядку видання перекладених мовами національних меншин (польською, румунською, молдовською, угорською, російською) підручників, отже, є ризик безконтрольного подання перекладеного навчального матеріалу, якість якого не перевіряється державою.**

Нормативно не врегульовано і питання адаптації підручників до психофізичних особливостей сприйняття дітей з особливими освітніми потребами. Контроль якості підручників для цієї категорії здобувачів освіти також не здійснюється.

4. МОН не вживало системних заходів щодо економного використання коштів державного бюджету. Прийняті Міністерством управлінські рішення щодо запровадження системи відбору проєктів підручників з можливістю вибору і видання за бюджетні кошти будь-якої кількості альтернативних підручників з одного предмета на практиці призвели до поділу загальної потреби в підручнику однієї назви між різними авторами (в деяких випадках – до 12 авторів/авторських колективів), фактичного зменшення накладів і одночасного збільшення ціни видання, неекономного використання коштів державного бюджету. У разі вибору з одного предмета лише одного-двох альтернативних підручників, які набрали за результатами вибору найбільше голосів закладів освіти, економія становила б, за розрахунками, щонайменше 18,7 млн грн (за 28 назвами підручників).

Міністерство при визначенні потреби в підручниках закладами освіти не виключило з власних розпорядчих документів вимоги щодо участі ЗВО у виборі підручників для 10 і 11 класів. **Це призвело до викривлення результатів голосування за рахунок голосів ЗВО та збільшення витрат на закупівлю підручників з незначним накладом. Лише за підручником “Правознавство (профільний рівень)”, 11 клас, неекономне використання коштів державного бюджету становило щонайменше 78,0 тис. гривень.**

5. Система конкурсного відбору підручників із застосуванням інформаційно-телекомунікаційної системи “Державна інформаційна система освіти” (далі – ДІСО) є недосконалою і не забезпечує об’єктивного відбору найкращих підручників. Конкурсний відбір проєктів підручників для 2, 6 і 11 класів закладів ЗСО (далі – Конкурс) проведено формально і з низкою недоліків.

Положення про конкурсний відбір проєктів підручників для 1–2 класів закладів загальної середньої освіти, затверджене наказом МОН від 16.03.2018 № 248 (далі – **Положення № 248**, втратило чинність з 13.08.2019), і Положення про конкурсний відбір проєктів підручників для 5–9 та 10–11 класів закладів загальної середньої освіти, затверджене наказом МОН від 05.01.2018 № 14 (далі – **Положення № 14**, втратило чинність з 13.08.2019), не передбачали проходження навчання осіб, які виявили бажання стати експертами (далі – претенденти) з проведення експертизи підручників.

Згідно з пунктом 7 частини другої статті 75 Закону України від 05.09.2017 № 2145 “Про освіту” психологічну експертизу проєктів підручників здійснює Національна академія педагогічних наук України. Водночас у Положенні № 14 не передбачалося проведення такого виду

експертизи проєктів підручників. Положенням № 248 передбачалося здійснення психолого-педагогічної експертизи, експертами якої можуть бути, зокрема, науково-педагогічні працівники ЗВО та інститутів післядипломної педагогічної освіти, методисти, вчителі, наукові працівники Національної академії наук України і Національної академії педагогічних наук України. **При цьому навчання претендентів не проводилося.** Лише в новому Порядку конкурсного відбору підручників (крім електронних) для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників, затвердженому наказом МОН від 17.07.2019 № 1002, МОН передбачило вимогу щодо проведення навчання претендентів, які успішно пройшли вступне оцінювання знань, умінь та навичок, за програмою підготовки експертів, розробленою експертною установою.

МОН неналежно виконувало функцію нормативного регулювання у сфері освіти в частині врегулювання питання оплати послуг експертів. Як наслідок, ІМЗО на власний розсуд встановлено норми часу роботи експертів. Фактично ІМЗО укладено договори з експертами та здійснено оплату вже після завершення Конкурсу (червень – грудень 2019 року), при цьому експертні висновки отримано та використано ІМЗО в межах I етапу Конкурсу (у січні – лютому 2019 року). **Отже, 2204,88 тис. грн на оплату послуг експертів використано з порушенням вимог статті 46 Бюджетного кодексу України.**

Встановлені наказами МОН від 01.11.2018 № 1190 “Про проведення конкурсного відбору проєктів підручників для 2 класу закладів загальної середньої освіти” і від 01.11.2018 № 1191 “Про проведення конкурсного відбору проєктів підручників для 6 та 11 класів закладів загальної середньої освіти” двотижневі терміни ознайомлення закладів освіти з фрагментами електронних версій оригінал-макетів підручників, які брали участь у II етапі Конкурсу, як показали результати опитування педагогічних працівників, є недостатніми для ознайомлення з усіма запропонованими варіантами підручників.

Кількісні результати вибору закладами освіти проєктів підручників в ДІСО в окремих випадках перевищували аналогічні показники, на яких ґрунтується формування накладів, що нівелювало результати Конкурсу. Завищення результатів вибору проєктів підручників призводило до збільшення фактичної кількості підручників однієї назви, які видаються за бюджетні кошти.

Як наслідок, 91 відс. підручників, які брали участь у Конкурсі, отримали гриф “Рекомендовано Міністерством освіти і науки України”, тобто підтверджено доцільність їх використання закладами освіти. При цьому майже 80 відс. поданих до Конкурсу підручників МОН визнало такими, що можуть видаватися за бюджетні кошти у 2019 році.

Результати вибору закладами ЗСО підручників, що перекладалися мовами національних меншин і корінних народів, не відображено в жодному документі. При узагальненні результатів вибору потребу в цих

підручниках конкурсними комісіями враховано лише частково. При цьому критерії відбору відсутні.

6. Запроваджений МОН конкурсний відбір підручників, які видавалися у 2019 році для дітей з порушеннями слуху та з інтелектуальними порушеннями, був формальним, оскільки 100 відсотків поданих до Конкурсу проєктів підручників згідно з рішеннями Колегії МОН (за поданням в.о. директора ІМЗО Завалевського Ю. І.) включено до переліку підручників, що видавалися за бюджетні кошти. При цьому виключне авторське право на 15 із 16 (94 відс.) підручників передано видавництву ДП “Спеціалізоване видавництво “Либідь”.

У 2019 році МОН за бюджетні кошти (8 245,6 тис. грн) видано підручники для спеціальних закладів ЗСО (для осіб з особливими освітніми потребами), які адаптовано з числа переможців підручників конкурсного відбору для закладів ЗСО (конкурс 2017 року (9 клас) і 2019 року (2 клас)). Водночас нормативними актами МОН не врегульовано процедури адаптації підручників, зокрема для дітей з порушеннями зору. Контроль за якістю таких підручників держава не здійснює. Всі підручники для дітей, надруковані шрифтом Брайля, видано ТОВ “Фірма “Антологія”.

Нормативними документами не визначено типів спеціальних закладів і категорії дітей з особливими освітніми потребами, для яких підручники можуть адаптуватися із числа рекомендованих МОН для закладів ЗСО.

7. За результатами попереднього аудиту, проведеного Рахунковою палатою у 2014 році, МОН не вжито ефективних заходів щодо реалізації рекомендацій Рахункової палати. Як наслідок, жодну з 16 рекомендацій у повному обсязі не виконано.

Реорганізація у 2014 році Державної наукової установи “Інститут інноваційних технологій і змісту освіти”, відповідальної за забезпечення підручниками, та запровадження нового порядку конкурсного відбору підручників і посібників не вирішило системних проблем із забезпеченням навчальною літературою.

ІМЗО не забезпечив належного виконання покладеної на нього функції обґрунтування видатків на виготовлення підручників і посібників. Оскільки ціну поліграфічних послуг не підтверджено жодними розрахунками, витрачені понад 250 млн грн (45,8 відс. усіх витрат), включені у вартість видання підручників, не мають обґрунтування. Фактично зазначену суму спрямовано ІМЗО контрагентам без будь-якого управління ризиками нерезультативного, непродуктивного і неекономного використання коштів.

ІМЗО не здійснював контролю за дотриманням встановленого нормативу рентабельності (5 відс.) на всіх етапах виробництва, пов’язаного з виданням та доставкою підручників і посібників. Через невирішеність питання застосування норм витрат офсетного паперу на

виготовлення підручників, посібників для сучасного поліграфічного обладнання ІМЗО як замовник видання підручників за бюджетні кошти не забезпечив об'єктивного розрахунку видатків на папір (у складі вартості підручників) та контролю за фактичними витратами видавництв.

У 2019 році ІМЗО не забезпечив належного контролю за виконанням видавництвами договірних зобов'язань. У результаті ІМЗО прийнято від видавництв 45 підручників загальним накладом 118011 прим. вартістю 7274,7 тис. грн за відсутності належно оформлених Центром превентивної медицини Державного управління справами висновків санітарно-епідеміологічної експертизи. Водночас невиконання видавництвами вимог Державних санітарних норми і правил “Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей”, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18.01.2007 № 13, створює ризики небезпеки для здоров'я дітей при використанні підручників, надрукованих цими видавництвами.

Окремими видавництвами (ДП “ВСВ “Світ”, КПВ “Педагогічна думка”, МПП “Букрек”, ТОВ ВЦ “Академія”, ТОВ “Видавництво “Алатон”, ТОВ “Видавництво “Грамота”, ТОВ “Видавництво “Лінгвіст”, ТОВ “Сиція”, ТОВ “ТО “Соняшник”, ТОВ ТО “Гімназія”, ТОВ “Методика Паблішинг”) у порушення умов укладених договорів не забезпечено розміщення для освітніх потреб повних електронних версій підручників на своїх вебсайтах протягом строку дії авторського договору (143 підручники для закладів ЗСО; 12 підручників і посібників для педагогічних працівників, закладів ПТО та серії “Шкільна бібліотека”; 22 підручники для осіб з особливими освітніми потребами).

З 13.08.2019 набрав чинності Порядок конкурсного відбору підручників (крім електронних) для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників, затверджений наказом МОН від 17.07.2019 № 1002, який передбачає: “видавництва, з якими укладено договори на видання за бюджетні кошти підручників, передають на безоплатній основі МОН та Конкурсній установі їх електронні версії у форматі pdf для розміщення на офіційному вебсайті МОН, вебсайтах Експертної та Конкурсної установ, Національної освітньої електронної платформи для безоплатного доступу користувачів мережі Інтернет строком на п'ять років”.

8. У 2019 році МОН не впроваджено Національної освітньої електронної платформи, оскільки за фактом порушень при закупівлі у 2018 році за кошти державного бюджету програмно-апаратного комплексу Національної освітньої електронної платформи вартістю 47974,0 тис. грн відкрито кримінальне провадження. Як наслідок, майже 48 млн грн бюджетних коштів у 2018 році МОН використано нерезультативно. Забезпечення учасників освітнього процесу сучасними електронними освітніми ресурсами у 2019 році фактично зупинилося. Водночас на сьогодні питання дистанційного і онлайн навчання є

надактуальним.

Ухвалені у 2019 році рішення МОН щодо запровадження е-підручників для закладів ЗСО на час аудиту ще не дали практичних результатів. Підсумки запровадженого МОН із серпня 2018 року всеукраїнського експерименту “Електронний підручник для загальної середньої освіти” (E-book for secondary education (EBSE)) (далі – експеримент “Електронний підручник”) будуть відомі лише після 01.09.2021. При цьому за результатами завершення II етапу експерименту “Електронний підручник” е-підручники, передані до експериментальних закладів ЗСО власниками майнових прав для безкоштовного використання в межах експерименту, отримали низку зауважень педагогічних працівників, зокрема вчителі початкової школи вказали на зменшення часу безпосереднього живого спілкування з учнями та підвищену їх стомлюваність при роботі з планшетним комп’ютером.

МОН надано гриф “Рекомендовано Міністерством освіти і науки України” 23 е-підручникам. При цьому конкурсний відбір е-підручників у 2019 році проведено формально, жодного примірника е-підручника, що подавався до конкурсу, незважаючи на вимоги пункту 4 розділу VI Положення про конкурсний відбір проектів електронних підручників для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН від 17.07.2018 № 790, в ІМЗО немає.

Згідно з Планом заходів на 2017–2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа”, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 903–р (далі – План заходів на 2017–2029 роки), передбачалося протягом 2018–2019 років створення, придбання та апробація е-підручники для учнів 1, 5, 10 класів. Проте МОН не ухвалювалися рішення щодо закупівлі за бюджетні кошти е-підручників. Отже, терміни виконання експерименту “Електронний підручник” потребують коригування та актуалізації в умовах викликів сьогодення.

9. Згідно з пунктом 1 Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 545, до повноважень МОН віднесено забезпечення формування та реалізації державної політики щодо діяльності інклюзивно-ресурсних центрів (далі – ІРЦ). У 2019 році МОН ухвалено рішення щодо використання 27,6 млн грн на закупівлю 199 комплектів методик для проведення комплексної оцінки з метою визначення особливих освітніх потреб дитини (далі – методики), користувачами яких мали стати ІРЦ. Однак представницькими органами місцевого самоврядування об’єднаних територіальних громад, районними, міськими, районними у містах (у разі їх утворення) радами (далі – засновники ІРЦ) станом на 01.02.2020 не забезпечено створення 75 ІРЦ. Через неналежну взаємодію МОН з питань діяльності ІРЦ з їх засновниками не використано за призначенням 114 закуплених у 2018–2019 роках методик. Отже,

15891,3 тис. грн, з них у 2019 році – 9164,1 тис. грн, спрямованих ІМЗО на закупівлю методик, використано непродуктивно.

МОН не вирішено питання продовження терміну невиключної ліцензії на використання програмного забезпечення для анкетування респондентів за методиками. Як наслідок, з 01.06.2020 є ризик незастосування методик за призначенням і нерезультативного використання 97,7 млн грн (у т. ч. у 2019 році – 48,7 млн грн), спрямованих ІМЗО у 2018–2019 роках на їх придбання.

10. МОН як головним розпорядником бюджетних коштів за бюджетною програмою 2201170 не забезпечено належного контролю за обґрунтованим плануванням ІМЗО як розпорядником коштів нижчого рівня видатків у 2019 році на забезпечення підручниками і посібниками.

Планування видатків за бюджетною програмою 2201170, зокрема на забезпечення підручниками, посібниками і методиками, здійснювалося з недотриманням вимог Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 (далі – Порядок № 228).

10.1. Всупереч вимогам пунктів 22 і 29 Порядку № 228 МОН і ІМЗО до проєкту кошторису і кошторису на 2019 рік за бюджетною програмою 2201170 включено видатки (788696,5 тис. грн), які не підтверджені розрахунками та економічними обґрунтуваннями в повному обсязі.

10.2. При внесенні змін до кошторису не дотримано вимог пункту 47 Порядку № 228 щодо складання відповідної довідки, яка повинна затверджуватися і виконуватися у тому самому порядку, що і кошторис. Як наслідок, 28030,0 тис. грн не підтверджено розрахунками та економічними обґрунтуваннями.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству освіти і науки України на забезпечення підручниками, посібниками, затвердити.

2. Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству освіти і науки України на забезпечення підручниками, посібниками, поінформувати Верховну Раду України.

3. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Комітету Верховної Ради України з питань бюджету та Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

4. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України і рекомендувати:

- доручити Міністерству фінансів України спільно з МОН щороку передбачати у державному бюджеті кошти для забезпечення визначеної

відповідно до нормативних актів потреби у підручниках і посібниках для здобувачів повної ЗСО і педагогічних працівників;

- доручити обласним державним адміністраціям разом із засновниками ІРЦ вирішити питання виділення приміщень для розміщення ІРЦ;

- доручити обласним державним адміністраціям розглянути питання притягнення до передбаченої законом відповідальності посадових осіб структурних підрозділів освіти і науки, якими не забезпечено доставку підручників, посібників до безпосередніх користувачів – закладів освіти у встановлений законодавством строк.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Міністерству освіти і науки України і рекомендувати:

- розглянути питання розроблення і затвердження стратегії забезпечення підручниками, посібниками здобувачів повної ЗСО і педагогічних працівників;

- унормувати питання визначення накладу підручників, видання яких передбачено за кошти державного бюджету ;

- унормувати процедуру видання за кошти державного бюджету підручників для закладів ЗСО у перекладі мовами національних меншин і корінних народів, здійснення контролю за їх якістю та відповідальності;

- при плануванні на наступні роки видатків на забезпечення підручниками, посібниками здобувачів повної ЗСО здійснювати деталізовані розрахунки до проекту кошторису і кошторису МОН, а також вимагати від розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня надання деталізованих розрахунків і економічних обґрунтувань за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю;

- розробити згідно з вимогами пункту 7 Загальних вимог до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджених наказом Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 “Про результативні показники бюджетної програми”, методику розрахунку для результативних показників бюджетної програми, за якою здійснюються видатки на забезпечення підручниками, посібниками;

- забезпечити розроблення і затвердження результативних показників, які дадуть змогу оцінити стан досягнення мети бюджетної програми, виконання її завдань, обсяг і якість наданих публічних послуг;

- звернутися до обласних та Київської міської державних адміністрацій щодо вирішення питання дотримання їх структурними підрозділами освіти і науки вимог Порядку № 41 у частині достовірного визначення потреби в підручниках і посібниках та здійснення контролю за поданням таких даних;

- передбачити в нормативних актах МОН необхідність відображення в рішеннях МОН про результати відбору підручників, посібників кількісних показників, які є підставою для формування їх накладів;

- з метою економного використання бюджетних коштів та поліпшення

якості підручників розробити критерії конкурсного відбору їх проєктів, які б забезпечили зменшення кількості альтернативних підручників з одного предмета, що можуть друкуватися за кошти державного бюджету;

- з метою якісного відбору підручників розглянути питання збільшення часу на ознайомлення закладів освіти з усіма запропонованими фрагментами електронних версій оригінал-макетів підручників, які братимуть участь у конкурсному відборі;

- вжити заходів щодо недопущення видання за бюджетні кошти підручників для осіб з особливими освітніми потребами без проведення конкурсного відбору;

- вжити заходів щодо здійснення ІМЗО контролю за дотриманням встановленого нормативу рентабельності (5 відс.) усіх етапів виробництва, пов'язаного з виданням (з урахуванням послуг поліграфічних підприємств) та доставкою підручників і посібників;

- вирішити питання розроблення норм витрат паперу на виготовлення підручників, посібників для сучасного поліграфічного обладнання та їх затвердження;

- узгодити з вимогами чинного законодавства норми Порядку забезпечення студентів вищих навчальних закладів, учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів та вихованців дошкільних навчальних закладів підручниками та навчальними посібниками, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14.12.2012 № 1427, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 02.01.2013 за № 19/2255, зокрема у частині назв ІМЗО і МОН, типів закладів освіти та виключення поняття “за державним замовленням”; вжити заходів щодо запровадження апробації і моніторингових досліджень підручників, посібників;

- розробити і затвердити форму типового договору про видання підручників за бюджетні кошти;

- передбачити у розпорядчих актах МОН умови доставки підручників, посібників до закладів освіти до початку навчального року;

- вжити заходів щодо здійснення ІМЗО контролю за виконанням умов договорів на перевезення навчальної літератури;

- запровадити подання ІМЗО звітності до МОН про стан доставки до закладів освіти підручників і посібників;

- забезпечити створення та функціонування спеціального інформаційного ресурсу в мережі Інтернет, на якому у вільному доступі в повному обсязі розміщуватимуться безкоштовні електронні версії підручників або е-підручники для здобуття повної ЗСО;

- ініціювати внесення змін до Плану заходів на 2017–2029 роки в частині термінів виконання етапів експерименту “Електронний підручник”;

- вирішити питання впровадження е-підручників в освітню діяльність закладів ЗСО з урахуванням результатів експерименту “Електронний підручник”;

- вирішити разом із обласними державними адміністраціями питання проведення навчання фахівців ІРЦ, які в подальшому за результатами незалежного оцінювання здобудуть право користування методиками та проведення комплексної оцінки розвитку дітей з особливими освітніми потребами;

- вжити заходів щодо вирішення питання пролонгації терміну дії невиключної ліцензії на використання програмного забезпечення для анкетування респондентів за методиками для проведення комплексної оцінки розвитку дітей з особливими освітніми потребами (тестами);

- притягнути до відповідальності посадових осіб, винних у встановлених аудитором порушеннях;

- розробити і затвердити план заходів щодо виконання рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами проведеного аудиту, із встановленням термінів виконання і звітування та визначенням відповідальних осіб;

- вжити заходів щодо запровадження ефективного внутрішнього контролю МОН за виданням підручників і посібників на всіх етапах – від планування видатків до доставки підручників і посібників до закладів освіти.

6. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати ІМЗО і рекомендувати:

- вжити заходів щодо усунення встановлених під час аудиту порушень;

- притягнути до відповідальності винних у порушеннях осіб;

- здійснювати моніторинг вартості послуг видавництва та поліграфічних підприємств (з наданням економічних обґрунтувань) для об'єктивного визначення вартості друку підручників, посібників під час формування проєкту кошторису і кошторису;

- контролювати дотримання встановленого нормативу рентабельності (5 відс.) усіх етапів виробництва, пов'язаного з виданням (з урахуванням послуг поліграфічних підприємств) та доставкою підручників і посібників;

- контролювати дотримання видавництвами умов договорів на видання підручників, посібників за бюджетні кошти.

7. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту оприлюднити на офіційному вебсайті Рахункової палати.

8. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Невідомого В. І.

Голова Рахункової палати

В. В. Пацкан